

TALHA APAK

Yeminli Mali Müşavir (YMM)
talha.apak@paradergi.com.tr

Şirketlerin döviz kurundaki değişimlerden etkilenme nedenlerinin başında, dövizli veya dövizle endeksli işlemler yapmaları geliyor. İhracat ve ithalat yapan firmaların performansları döviz kurundaki değişimlere çok daha açık...

Döviz kurları bilançoları etkiliyor

KUR artışı veya azalışının bilanço ve gelir tablosu üzerindeki etkisi, şirketin yabancı para cinsinden borçlu veya alacaklı olmasına göre değişiklik gösteriyor. Bu da, bilançonun aktif ve pasifinde farklı etkide bulunuyor. Kurun yükselmesi; aktif hesaplarında kâra, pasif hesaplarda ise zarara yol açıyor. Kurun düşmesi ise; bunun tersi bir durum yaratıyor ki, bu durum şirketlerin vergi planlamasını ve finansal analizlerini de etkiliyor.

Şirketler, yabancı para birimi üzerinden gerçekleştirdikleri faaliyetler nedeniyle döviz kuru değişimlerinden olumlu ya da olumsuz etkileniyor. Kur etkisine açık olan bir işletmelerin nakit akışlarındaki değişim önceden tahmin edilebiliyorsa, kur riski söz konusu olmayabiliyor. Kur etkisi genel olarak işlem etkisi, muhasebe etkisi ve ekonomik etki olmak üzere üç şekilde belirleniyor.

FINANS VE REEL SEKTÖRLERİ ETKİLİYOR

Adler ve Dumas'a göre, piyasa, hisse senetlerini etkin bir biçimde fiyatlayarak firma değerini ortaya koyar. Döviz kurundaki değişimlerin hisse senedi getirileri üzerindeki etkisi, regresyon analizi yapılarak araştırılabilir. Adler ve Dumas'dan farklı olarak Jorion, ikinci bir analiz daha yaparak, birinci analiz sonucunda elde ettiği bulguların (katsayıların) diğer değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini belirlemeye çalışmış olup, döviz kurundaki değişimlerin hisse senedi getirilerine etkisinin ölçülmesi yerine, firma performansına etkisinin ölçülmesi benimsenmiş.

Parasal otoriteler, faiz oranları ile döviz kuru arasındaki ilişkiden yola çıkarak bir takım iktisat politikaları üretebiliyor. Ancak bu konuda ne ölçüde başarılı oldukları gerek teorik gerekse ampirik çalışmalarda tartışıldığı gibi çok net değil. Küreselleşme eğilimlerinin artmasıyla birlikte faiz oranı ve döviz kuru değişkenlerinin makroekonomik performans açısından önemi de artıyor. Faiz ve döviz kurunda meydana gelen değişiklikler hem finansal, hem de reel sektör üzerinde etkiler meydana getirebiliyor. Uzun yıllardan beri kronik cari açık problemi olan Türkiye için döviz kurlarının ticaret dengesi üzerine kısa ve uzun dönemli etkilerinin belirlenmesi önemlidir.

T.C. Merkez Bankası, olağandışı durumlarda faiz oranları aracılığı ile döviz kurunu kontrol edebiliyor.

Faiz oranlarının reel ölçülerde yüksek ve döviz kurlarının düşük tutulması sonucu ekonominin rekabet gücü zayıflıyor. Yüksek faizlerin yatırımları caydırdığı ortamda, ekonominin krize sürüklenmemesi, ancak ücretlerin baskı altında tutulmasıyla mümkün olabiliyor. Ulusal paranın aşırı değerlendirilmesi sonucu cari açıklar büyüme sürecine girerken, faiz oranlarının yüksekliği sonucunda kamu açığını kapatmanın maliyeti yükselebiliyor. Bu durum yatırım ve üretimi azaltarak ekonominin, finansal işlemlerin ağırlıklı olduğu bir yapıya dönüşmesine neden olabiliyor. Bu da ülkenin üretim ve istihdam kapasitesini düşürebiliyor.

NAKİT AKIŞI İYİ PLANLANMALI

2017 yılının ikinci çeyrek bilanço döneminin sonuna geldiğimiz şu günlerde bilançolarda kullanılacak değerlendirme kurları da belli oldu. Bu arada birçok yatırım şirketinin raporu da yayımlandı. Bazı yatırım şirketlerinin raporlarına göre, döviz kurlarının ilk çeyreğe göre bilançolara etkisi pozitif olacak. Yılın ikinci çeyreğinde Euro, TL karşısında yüzde 2.4 değer kazanırken, dolar ve Japon Yeni değer kaybetti. Dolayısıyla döviz açık pozisyonları dolar ve Japon Yeni cinsinden olan şirketler bu durumdan olumlu etkilenirken euro açık pozisyonu olanlar olumsuz etkileniyor. Zararda olan bazı firmalar ise, kur etkisini öz kaynaklarda göstererek net dönem karına kur etkisini sınırlı tutabiliyor.

Firmaların, döviz kur riskini önlemeleri için çok iyi bir nakit akış planlaması yapmaları gerekiyor. Satışları dövizle dayalı değilse, dövizli borçlanmadan kaçınmaları veya uzun vadeli dövizli borçlanmaya gitmemeleri gerekiyor. Özellikle, dönen varlıklar ile kısa vadeli borçların döviz tutar dengesine önem vermeleri gerekiyor. Öte yandan, ihracatçı bazı firmaların yurtdışı alacak hesapları (bir şekliyle) kapandığı halde, muhasebe kayıtlarında kapatılmamış olarak devam etmesi halinde oluşan "fiktif" dövizli alacak bakiyeleri üzerinden (zorunlu) kur farkı geliri yazmaları da gelir tablolarını bozuyor ve gereksiz vergi ödemelerine yol açabiliyor.

